

In Memoriam K. J. W. Bernet Kempers

door

D. MAC GILLAVRY

Weder hebben wij het verlies te betreuren van een der oude getrouwen der Nederlandsche Entomologische Vereeniging: Karel Jan Willem Bernet Kempers, of, zooals wij ouderen hem nog steeds noemden, Kempers is van ons heengegaan na een lidmaatschap van ruim 50 jaar. 3 Dec. 1867 werd hij te Arnhem geboren en 5 Maart 1945 overleed hij te Almelo, waar hij met zijn vrouw de evacuatie-jaren doorbracht. Reeds in zijn H.B.S. tijd te Den Haag begon hij onder leiding van Jhr. Dr. Everts *Coleoptera* te verzamelen en hij hield dit vol tot het eind van zijn leven. In zijn loopbaan van ontvanger en als ambtenaar ter registratie en domeinen verzamelde hij op zijn verschillende standplaatsen (achtereenvolgens te Middelburg, 's-Gravenhage, Texel, Nijkerk, Meerssen, 's-Hertogenbosch, Dordrecht, Middelburg en 's-Gravenhage). Overal wist hij de fauna te verrijken door zijn uitstekenden speurzin. Van al deze plaatsen was voor onze fauna wel het meest van belang zijn verblijf op Texel. Was van onze Wadden-eilanden bijna niets bekend, met één slag wist hij de belangstelling te wekken door de uitgave van zijn „Bijdrage tot de coleoptera-fauna van het eiland Texel”, verschenen in het Tijdschr. v. Ent. XL, 1897. Naast de kevers verzamelde hij aldaar ook wantsen, die door A. J. F. Fokker in T. v. E. XLII, 1899 gepubliceerd werden.

Op onze zomereexcursies, waar hij zelden ontbrak, evenals op al onze vergaderingen, trok hij ook de aandacht door telkens iets te vangen, wat door zijn collega's coleopterologen over het hoofd werd gezien, terwijl hij zich toch nooit overinspande. Zoo herinner ik me een excursie bij Ommen, waar wij coleopterologen ondanks den regen allerlei merkwaardige waterkevers uit een boschvennetje te voorschijn haalden. Kempers, die wat later kwam, ging eenigszins lakoniek onder een parapluie gedoken ons bedrijf aanschouwen. Toen wij eindelijk moe en nat ons vangen staakten, stond Kempers op, zeide: „kom ik zal ook een haal met het waternet doen”, en bracht een *Hydroporus* te voorschijn, die wij geen van allen gevangen hadden en welk dier, meen ik, jarenlang een unicum voor de fauna van ons land bleef. In Meerssen ontdekte hij tijdens een vaststelling der grenzen van domeingrond de zeldzame *Anthaxia manca* F. Dit is, geloof ik, de eenige keer, dat de kevers hem van zijn ambtelijken plicht afbrachten. Hij rustte niet, voor hij een aantal van deze vlugge dieren gevangen had. Hij bekende mij later, dat hij geloofde, dat daardoor de grensbepaling niet in het voordeel van het domein verliep, „maar gevangen heb ik ze”, zei hij.

Geen wonder, dat de collectie van Kempers bekend stond wegens de vele zeldzaamheden, die zij bevatte. Vóór de evacuatie uit den Haag stond hij deze collectie af aan het Amsterdamsch Entomologisch Museum.

Kempers was niet alleen verzamelaar. Al vroeg trok het aderverloop der achtervleugels van kevers zijn aandacht. Waar hij maar kon, maakte hij teekeningen van kevervleugels. Ook van, voor de verzameling van anderen onbruikbare, exemplaren uit tropische gewesten maakte hij vleugelpreparaten. Zodoende was hij uitstekend op de hoogte van dat aderverloop. Hij maakte ervan gebruik om de kenmerken voor de keverfamilies vast te stellen, verbeterde zodoende de systematiek en wees op uitzonderingen, die dikwijls een nieuw licht gaven, welke plaats in de systematiek bijzondere kevers dienden in te nemen. Hij heeft ons daarover op onze vergaderingen meermalen onderhouden en verscheidene publicaties het licht doen zien in ons tijdschrift en in de Entomologische Mitteilungen. Publicaties, die hem een internationale bekendheid gaven.

Later legde hij zich toe op de kennis der monddeelen van keverlarven. Als steeds werden zijn mededeelingen met teekeningen toegelicht. Ook dit werken genoot de volle aandacht in binnen- en buitenland. Bij al die onderzoekingen toonde hij steeds een onbevooroordeelden kijk te hebben. Hij teekende en beschreef, wat hij zelf zag en handhaafde zijn meening ook, waar die van anderer inzichten afweek.

In Entomologische Berichten vindt men ook verschillende artikelen van zijn hand, o.a. boekbesprekingen.

Kempers bracht het in zijn ambtelijke loopbaan tot directeur en werd bij het bereiken van den termijn als zoodanig gepensionneerd.

Toen hij zijn eerste vrouw verloor had hij een inzinking en vreesden wij hem spoedig te moeten missen. Gelukkig is dit anders gekomen.

Toen hij weder eens op een vergadering verscheen en wij weer den ouden Kempers voor ons zagen, bleek het geheim te liggen in zijn tweede huwelijk, dat hem

weder de oude veerkracht hergeven had. Zijn gade heeft hem steeds op zijn wandelingen en excursies vergezeld en terzijde gestaan. Helaas mocht hij de bevrijding van ons land niet beleven, evenmin dus als het eeuwfeest van de door hem zoo geliefde Nederlandsche Entomologische Vereeniging. Een aanvankelijk licht schijnende attaque bezorgde hem een toenemende linkszijdige verlamming. Hij bleef helder van geest, de spraak bleef goed. Geleden heeft hij niet. 5 Maart 1945 is hij zacht en kalm ingeslapen.

Zooals ik reeds mededeelde, is zijn collectie behouden. Zijn preparaten van vleugels en monddeelen legateerde hij aan het Museum v. Entomologie te Amsterdam, de teekeningen en enkele entomologische boeken aan de Ned. Ent. Ver. De overige boeken kwamen aan zijn kleinzoon Frans Ligtenberg, waarin hij een toekomstig entomoloog zag. Moge dit zoo uitkomen. Wij zullen den trouwen entomologischen kameraad en vriend ten zeerste missen.

Bergen (N.H.), „de Haaf”, Sept. 1945.

Op onze vergaderingen deed Kempers, na 1918 genaamd Bernet Kempers, de volgende mededeelingen:

1. Onderzoek over aderverloop bij kevervleugels. 31e Winterverg.; T. v. E. XLI, 1898, Versl. p. 31—35.
2. Gehectografeerde teekeningen van kevervleugels. — Variatie adersystemen bij sommige kevers. — Kan studie der kevervleugels tot afstammingsleer of rangschikking voeren? 57e Zomerverg.; T. v. E. XLV, 1902, Versl. p. 64—65.
3. Behandeling mutatie-theorie van Hugo de Vries. — Zijn melanisme en albinisme ook mutaties? 58e Z. V.; T. v. E. XLVI, 1903, Versl. p. 54—56.
4. Indeeling naar adersysteem valt veelal samen met groepeerings naar andere kenmerken. — Twijfelachtige Sumatraansche Dascillide volgens adersysteem. 60e Z. V.; T. v. E. XLVIII, 1905, p. LI—LVI.
5. Studie der kevervleugels. 41e W. V.; T. v. E. LI, 1908, p. IX—XVI.
6. Is er een oervleugeltype onder de thans levende kevers? 45e W. V.; T. v. E. LV, 1912, p. XXXII—XXXIII.
7. 85 Afbeeldingen van Cerambyciden-vleugels. 70e Z. V.; T. v. E. LVIII, 1915, p. LXI—LXII.
8. Gekleurde achtervleugels van kevers. 72e Z. V.; T. v. E. LX, 1917, p. XLIII.
9. Beteekenis van het oblongum voor de systematiek. 75e Z. V.; T. v. E. LXIII, 1920, p. LXXII—LXXV.
10. Over een collectie achtervleugel-teekeningen van kevers. 76e Z. V.; T. v. E. LXIV, 1921, p. LXI.
11. Aderen van kevervleugels. 55e W. V.; T. v. E. LXV, 1922, p. XVIII—XXI.
12. Het Staphylinen-type als aparte derde vorm van kevervleugels. — Afbeeldingen van patronen bij kevervleugels. 79e Z. V.; T. v. E. LXVII, 1924, p. LII—LIV.
13. *Helophorus fulgidicollis* (Mots.) Rey en Dacne. 59e W. V.; T. v. E. LXIX, 1926, p. XXXIV—XXXV.
14. Monddeelen van kevers naar aanleiding van preparaten van den Heer Lako. 62e W. V.; T. v. E. LXXII, 1929, p. XXXIII—XXXVI.
15. Indeeling kevers naar bouw monddeelen en vleugeladeren. 85e Z. V.; T. v. E. LXXIII, 1930, p. XC—XCI.
16. De Nederlandsche *Pissodes*-soorten. — Worden iepen gedood door *Scolytus* of door de zwam? 64e W. V.; T. v. E. LXXIV, 1931, p. V—VIII.
17. Rol van *Scolytus* bij de aantasting van iepen door *Graphium ulmi*. — Is species-bepaling alleen op grond der genitaliën voldoende? 86e Z. V.; T. v. E. LXXIV, 1931, p. LXXIV—LXXVII.
18. Afbeeldingen monddeelen larven en volkomen kevers. 67e W. V.; T. v. E. LXXVII, 1934, p. X—XI.
19. Monddeelen larve *Enoicyla pusilla* Burm. 68e W. V.; T. v. E. LXXVIII, 1935, p. XL—XLI.
20. Handleiding tot het determineeren van keverlarven tot de familie. 91e Z. V.; T. v. E. LXXIX, 1936, p. LXXXVI—LXXXVII.
21. Monddeelen van *Cercyon* en *Nargus*. — Monddeelen en aderverloop bij *Cholevinæ* toonen meer verwantchap met *Anisotomidae* dan met *Silphidae*. 71e W. V.; T. v. E. LXXXI, 1938, p. XIV—XVI.
22. Levenswijze van *Tenebrioides mauritanicus* L. 72e W. V.; T. v. E. LXXXII, 1939, p. XXXVII—XXXVIII.
23. Determineertabel voor keverlarven in atlasvorm. 73e W. V.; T. v. E. LXXXIII, 1940, p. XVII—XVIII.

24. Larven van *Staphylinidae*. 95e Z. V.; T. v. E. LXXXIII, 1940 p. LXI—LXII.
 25. Een geïllustreerde determinatielijst voor *Carabidae*-larven. 96e Z. V.; T. v. E. LXXXIV, 1941, p. XLIX.
 26. Ontwikkeling der organen bij den groei der larven. 98e Z. V.; T. v. E. LXXXVI, 1943 (1944). p. LVIII.

Voorts publiceerde *Kempers* de volgende artikelen in het Tijdschrift voor Entomologie, de Entomologische Berichten en de Entomologische Mitteilungen, welke opgave de heer *J. B. Corporaal* mij verstrekke:

- Onder den naam *K. J. W. Kempers*.
 T. v. E. XL, 1897/98 p. 158—180: Bijdrage tot de kennis der Coleopterafauna van het eiland Texel.
 „ XLII, 1899/1900, p. 180—208, pl. 12, 13: Het adersysteem der kevervleugels.
 „ XLIII, 1900/01, p. 172—199, pl. 10, 11, 12: Het adersysteem der kevervleugels (vervolg van).
 „ XLIV, 1901/02, p. 13—39, pl. 2, 3, 4: Het adersysteem der kevervleugels (vervolg van).
 „ XLV, 1902/03, p. 53—72, pl. 7: Het adersysteem der kevervleugels (vervolg van) (met naschrift p. 68—71).
 „ LII, 1909, p. 272—283, pl. 13, 14: Nog iets over het adersysteem der kevervleugels.
 Ent. Ber. I, no. 4, 1 Maart 1902, p. 18—20: Kweekproeven van kevers. (Losse aantekeningen).
 Onder den naam *K. J. W. Bernet Kempers*.
 T. v. E. LXV, 1922, p. 1—38: Nadere beschouwingen van het adersysteem der Coleoptera in verband met het systeem van Prof. Kolbe en anderen.
 „ LXVI, 1923, p. 129—134: Iets naar aanleiding van D'Orchymonts „Aperçu de la nervation claire des Coléoptères, Annales de la Société entomologique de Belgique VII”, Tome 61, p. 256.
 „ LXXV, supplement, 1932, p. 60—70: De monddeelen der Coleoptera (met 18 figuren).
 „ LXXXI, 1938, p. 239—241: Larval form of *Plegaderus vulneratus* Panz. (with many figures).
 „ LXXXIV, 1941, p. 10—12: De larve van *Omosiphora limbata* F. (met 15 figuren).
 „ LXXXVI, 1943 (1944), p. 85—91: De larven der *Helodidae* (*Cyphonidae*) met 38 figuren).
 Ent. Ber. VII, no. 159, 1 Januari 1928, p. 271—284: Bijdrage tot de kennis der Coleoptera-fauna van Zeeland.
 „ VII, no. 160, 1 Maart 1928, p. 301—310: Bijdrage tot de kennis der Coleoptera-fauna van Zeeland. (Vervolg en slot).
 „ X, no. 241, 1 Sept. 1941, p. 367—368: Boekaankondiging: Renaud Paulian, Les premiers états des Staphyloinoidea. Paris 1941.
 „ XI, no. 253, 30 Nov. 1943, p. 123—124: Aanbeveling van boekwerken: 1°. Faune de France, Coléoptères scarabaeides, par R. Paulian 1941; 2°. Les Coléoptères, Formes-Moeurs-Rôle, par R. Paulian 1943.
 „ XI, no. 256, 25 Maart 1944, p. 165—168: De larven der in Nederland voorkomende *Hydrophilidae*.
 „ XI, no. 258, 21 Mei 1944, p. 190—191: Eene aantekening over Cerambycidae.
 Ent. Mitteilungen (Berlin-Dahlem) XII, 1923, p. 71—115 en (Nachtrag) p. 162—163: Abbildungen von Flügelgeäder der Coleopteren (33 Tafeln mit 792 Figuren).
 „ „ XIII, 1924, p. 45—63: Das Flügelgeäder der Käfer (mit einer Tafel).

In Memoriam Dr. Jac. P. Thijsse

25 Juli 1865—8 Jan. 1945

door

D. MAC GILLAVRY

Ofschoon de overledene geen lid van onze vereeniging was, meent de redactie, dat hem toch eenige woorden gewijd mogen worden van entomologischen kant. *Thijsse* behoorde ongetwijfeld tot die enthousiaste natuurliefhebbers, die bij vele jongeren, maar ook bij ouderen, belangstelling wisten te wekken, o.a. voor het doen en laten der insecten.